

N° 195

N° 195

Chambre des Représentants		Kamer der Volksvertegenwoordigers	
Session de 1930 1931	N° 195		Zittingsjaar 1930-1931
	SÉANCE du 15 mai 1931	VERGADERING van 15 Mei 1931	

PROJET DE LOI

portant modification des dispositions du Code Civil
relatives aux enfants illégitimes.

EXPOSÉ DES MOTIFS

MADAME, MESSIEURS,

Longue est la série des controverses qu'ont suscitées, dans la doctrine et la jurisprudence, les problèmes touchant à la tutelle des enfants illégitimes. Il n'est, en cette matière, aucune disposition fondamentale qui n'ait donné lieu aux interprétations les plus divergentes.

Faut-il admettre les parents naturels au bénéfice de la tutelle légale ?

Dans l'hypothèse affirmative, le père naturel peut-il nommer à la mère survivante et tutrice le conseil spécial prévu à l'article 391 du Code civil ?

Peut-on doter les enfants illégitimes d'un tuteur dit testamentaire ?

Quel est le juge de paix compétent pour réunir le conseil de famille de l'enfant naturel ?

Et les enfants adultérins ou incestueux ? S'il est interdit d'établir leur double filiation, ils peuvent néanmoins être valablement reconnus par l'un des deux auteurs. Dans ce cas, ces enfants sont-ils sous puissance paternelle, ou bien faut-il les assimiler aux enfants non reconnus et les munir d'un tuteur ?

Autant de questions sur lesquelles se sont divisés, en Belgique et en France, les commentateurs les plus autorisés du Code civil.

* *

D'où procèdent ces discordances ?

De l'extrême-réserve observée par la loi au sujet des enfants naturels.

Certes, on en est arrivé aujourd'hui à créer de toutes pièces un système, en étendant aux enfants naturels certaines dispositions dont le Code voulait réserver l'application à la tutelle des enfants légitimes.

Mais il n'en demeure pas moins vrai que cette pratique ne repose pas sur le roc d'un principe juridique stable.

WETSONTWERP

tot wijziging van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek
betreffende de onwettige kinderen.

MEMORIE VAN TOELICHTING

MEVROUW, MIJNE HEEREN,

In verband met de voordracht over de onwettige kinderen is zoowel in de leer als in de rechtspraak, een lange reeks strijdfragen opgerezen. In deze zaak is er geen enkele grondbepaling of ze heeft tot de meest uiteenlopende interpretaties aanleiding gegeven.

Dienen de natuurlijke ouders tot het voordeel van de wettelijke voogdij toegelaten ?

Zoo ja, kan de natuurlijke vader den bijzonderen raadsman, voorzien bij artikel 391 van het Burgerlijk Wetboek, toevoegen aan de overlevende moeder, tevens voogdes ?

Kan men de onwettige kinderen een zoogenaamden testamentairen voogd toevoegen ?

Welke is de vrederechter bevoegd om den familieraad van het natuurlijk kind bijeen te roepen ?

En de in bloedschande of overspel geteelde kinderen ? Al is het verboden hun tweevoudige afstamming vast te stellen, toch mogen zij op geldige wijze erkend worden door een van de ouders. Zijn die kinderen in dit geval onder de ouderlijke macht, of dienen zij gelijkgesteld met de niet erkende kinderen en dient een voogd over hen aangesteld ?

Dit zijn allemaal vraagstukken waarover de meest gezaghebbende commentatoren van het Burgerlijk Wetboek, verdeeld zijn.

* *

Waarop berust dat verschil van meeningen ?

Op de uiterste voorzichtigheid waarmede de wet zich uitgelaten heeft in zake de natuurlijke kinderen.

Gewis, men is thans tot een globale oplossing gekomen, door tot de natuurlijke kinderen sommige bepalingen uit te breiden, die het wetboek uitsluitend op de voogdij van de wettige kinderen wilde toepasselijk maken.

Toch blijft het een feit dat die regeling niet op den stevigen grond van een vaststaand juridisch beginsel berust.

D'ailleurs, la situation actuelle, même ainsi amendée, offre encore de déplorables carences dont les enfants naturels sont les victimes.

Combien, parmi eux, resteront privés de toute assistance tutélaire parce que le juge de paix, faute d'avoir été averti par l'officier de l'état-civil, ignorera toujours qu'ils existent ?

Combien d'autres dont la naissance n'est révélée au juge de paix qu'au moment où, contaminés par les exemples d'une ambiance perverse, ils sortent des voies de l'ordre, donnant ainsi la preuve que leur formation morale est compromise ?

Et puis, même quand le juge — sa vigilance étant mise en éveil avant qu'il ne soit trop tard — réunit un conseil de famille, qu'il y a loin de ce conseil à l'organisme que le Code, dans ses articles 405 et suivants, institue avec une sollicitude si minutieuse. Un conseil « de famille » pour l'enfant naturel ? Impossible, faute de parents. Alors, un conseil d'amis, selon la formule de l'article 409 ?

Mais où découvrir six personnes « connues pour avoir eu des relations habituelles d'amitié avec le père ou la mère du mineur » quand le père est inconnu et que la mère est abandonnée à son infortune ?

**

Aussi, des initiatives généreuses ont-elles tenté de combler les lacunes de notre législation sur la tutelle des enfants illégitimes. Pour ne citer que les dernières en date, ce fut, en 1905, le projet Mabilie; puis, en 1909, le projet Janson, repris par M. Fléchet en 1914, par M. le Ministre Vandervelde en 1920.

Amendé par la Commission de revision du Code Civil, ce projet parvint jusque sur le bureau du Sénat, en 1924, mais ne put aller plus loin; comme ses devanciers, il devint caduc et tomba dans l'oubli.

Depuis le dépôt du projet Mabilie, 25 années se sont écoulées et la question n'a point avancé d'un pas. Seuls parmi les nations de l'Europe occidentale, la Belgique et le Grand Duché de Luxembourg restent asservis aux conceptions désuètes du Code.

**

On en était au point mort depuis 1924, quand le Ministre chargea le Comité permanent d'étudier l'organisation de la tutelle des enfants illégitimes et de rechercher la méthode la plus efficace pour rappeler aux mères naturelles qu'elles ont des devoirs à remplir afin d'assurer à leurs enfants un état-civil régulier.

Le texte que le Comité permanent a rédigé semble devoir

Trouwens de huidige toestand, zelfs in dien zin gewijzigd, biedt nog betreurenswaardige leemten, waarvan de natuurlijke kinderen het slachtoffer zijn.

Hoevelen onder hen zullen van den bijstand van een voogd verstoken blijven, omdat de vrederechter, niet verwittigd zijnde door den ambtenaar van den burgerlijken stand, nooit zal weten dat ze bestaan ?

Hoever andere wier bestaan slechts ter kennis van den rechter kwam, op het oogenblik waarop zij, besmet door de voorbeelden van hun bedorven omgeving, het rechte pad verlaten, hierdoor het bewijs leverende dat hun zedelijke vorming in gevaar is ?

En dan, zelfs als de vrederechter — wiens aandacht op het geval werd gevestigd vóór het te laat was — een familieraad bijeenroept, welk een verschil tusschen dien familieraad en het organisme dat het Burgerlijk Wetboek, in zijn artikelen 405 en volgende, zoo nauwkeurig en met zooveel zorg tot stand brengt ! Een « familieraad » voor het natuurlijk kind ? Onmogelijk, aangezien er geen bloedverwanten zijn ! Een vriendenraad dan, volgens de formule van artikel 409 ?

Waar echter zes personen gevonden die « bekend staan om met den vader of de moeder van den minderjarige geregelde betrekkingen van vriendschap te hebben gehad », wanneer de vader onbekend is en de moeder aan haar ongelukkig lot is overgelaten ?

**

Welgemeende pogingen werden dan ook in het werk gesteld om de leemten in onze wetgeving in zake voogdij over de onwettige kinderen te vullen. Om slechts de laatste in datum te vernoemen : in 1905, het ontwerp Mabilie; vervolgens, in 1909, het ontwerp Janson, dat in 1914, door den heer Fléchet en in 1920 door den heer Vandervelde overgenomen werd.

Geamendeerd door de Commissie tot herziening van het Burgerlijk Wetboek, zoo werd dat ontwerp in 1924 ten slotte toch in den Senaat ter tafel gelegd; verder geraakte het echter niet; evenals de voorgaande ontwerpen verviel het en werd vergeten.

Sedert de nederlegging van het ontwerp Mabilie, zijn 25 jaren verlopen, en de zaak is geen stap gevorderd. Onder de West-Europeesche Naties zijn België en het Groot-Hertogdom Luxemburg de eenige landen die nog gebonden zijn door de verouderde opvattingen van het Burgerlijk Wetboek.

**

Men was sinds 1924 op het doode punt gekomen toen de Minister het Bestendig Comité er mede belastte de inrichting van de voogdij over de onwettige kinderen te bestudeeren en de meest doeltreffende methode op te sporen om de moeders van natuurlijke kinderen er aan te herinneren dat zij sommige verplichtingen te vervullen hebben om aan hun kinderen een regelmatigen burgerlijken stand te bezorgen.

De door het bestendig comité opgestelde tekst lijkt wel,

combler, dans la mesure du possible, les lacunes que présente le Code.

Si le texte devenait loi, nul doute que les enfants naturels — ce terme étant compris dans son acception la plus large n'y trouve les garanties d'une protection permanente et éclairée, tant pour leur personne que pour leurs biens. Pour s'en convaincre, il suffit de mettre brièvement en relief les principes essentiels de l'avant-projet.

Son premier souci est de veiller à ce que nulle naissance d'enfant illégitime ne puisse rester ignorée du magistrat chargé d'organiser les tutelles.

Aussi a-t-on inscrit, au seuil du projet, l'obligation, pour l'officier de l'état-civil, de donner avis au juge de paix, dans les trois jours, de toute déclaration de naissance illégitime. Et cette obligation est sanctionnée pénalement, comme l'est déjà l'obligation de dénoncer les décès (art. 79 C. C.).

Plus de controverses désormais sur le *siège* de la *tutelle*. Le texte établit, sur la compétence « *ratione loci* » des principes fort nets, mais dont la netteté n'exclut pas la souplesse. En thèse générale, la tutelle siégera au lieu de la naissance, sauf dérogation imposée par l'intérêt du pupille et ordonnée par le juge des enfants.

Plus d'hésitations non plus quant au moment où il faudra instituer la tutelle : c'est dès sa naissance que l'enfant illégitime sera protégé, même si les auteurs qui l'ont reconnu sont encore en vie.

Plus de doute non plus sur le *caractère* que revêtira la tutelle des enfants illégitimes; elle sera dative, à l'exclusion de toute tutelle légale. Il en résulte, notamment, que le père naturel ne pourra pas invoquer l'art 391 du Code civil pour nommer à la mère survivante et tutrice un conseil spécial.

La tutelle étant dative, il importait de créer une institution qui, se substituant pour les enfants naturels au conseil de famille, pût statuer sur le choix d'un tuteur.

in de mate van het mogelijke, de leemten te vullen die in het Burgerlijk Wetboek voorkomen.

Indien bedoelde tekst tot wet werd verheven, zouden de natuurlijke kinderen — dit woord gebruikt zijnde in zijn ruimste beteekenis — ongetwijfeld mogen rekenen op een bestendige en verlichte bescherming, zoowel van hun persoon als van hun goederen. Om er het bewijs van te leveren zal het volstaan de hoofdbeginselen van het ontwerp bondig toe te lichten.

Eerst en vooral is het ontwerp er op bedacht geweest te zorgen dat de magistraat, die belast is met de regeling van de voogdij, in geen enkel geval onkundig zal blijven van de geboorte van een onwettig kind.

Vooraan in het ontwerp is dan ook den ambtenaar van den burgerlijken stand de verplichting opgelegd binnen drie dagen den vrederechter kennis te geven van elke aangifte van geboorte van een natuurlijk kind. En het niet-naleven van die verplichting wordt strafbaar gesteld, zoodat dit reeds het geval is voor de verplichting de sterfgevallen aan te geven. (Art. 79, B. W.)

Voortaan geen betwisting meer omtrent den *zetel* van de *voogdij*. In zake de bevoegdheid « *ratione loci* » geeft de tekst zeer duidelijke beginselen, duidelijkheid die echter niet een zekere lenigheid uitsluit. Als algemeene regel geldt dat de voogdij haar zetel zal hebben ter plaats van geboorte, behoudens afwijking door het belang van den minderjarige geboden en door den kinderrechtcr gelast.

Evenmin zal er nog twijfel kunnen bestaan omtrent den tijd waarop de voogdij zal dienen ingesteld : het is van zijn geboorte af dat het onwettig kind zal beschermd worden, zelfs indien de ouders die het erkend hebben nog in leven zijn.

Ook geen onzekerheid meer omtrent den aard van de voogdij over de onwettige kinderen; die voogdij zal een opgedragen voogdij zijn, met uitsluiting van elke wettelijke voogdij. Deze regeling heeft onder meer voor gevolg dat de vader van een natuurlijk kind zich niet meer op art. 391 van het Burgerlijk Wetboek zal kunnen beroepen om aan de overlevende moeder, tevens voogdes, een bijzonder raadsman toe te voegen.

Daar de voogdij een opgedragen voogdij is, diende er een instelling tot stand gebracht, die voor de natuurlijke kinderen in de plaats zou treden van den familieraad en over de keus van een voogd zou kunnen beslissen.

Le projet a fait siennes les suggestions du projet de 1924; il comporte la création de *conseils de tutelle*, organismes qui fonctionnent, et avec succès, semble-t-il, dans plusieurs pays d'Europe.

Les éléments constitutifs de cette nouvelle institution sont analysés en détail dans le commentaire qui accompagne le texte du projet actuel.

Bornons-nous à souligner ici que le Conseil cantonal de tutelle offrira à l'élite des hommes et des femmes d'œuvres un domaine où pourra se dépenser, sous la direction du juge de paix, leur activité charitable.

On peut envisager, dès maintenant, que les Comités de Patronage, pour les citer à titre exemplatif, fourniront aux conseils de tutelles des assesseurs de premier choix.

Les conseils de tutelle seront appelés à remplir, pour les enfants illégitimes et durant la minorité de ceux-ci, les attributions des conseils de famille.

A côté du juge de paix, président « ex-officio », à côté de deux membres nommés pour six ans et rééligibles, cadre fixe de personnes spécialisées qui représentent l'autorité de l'expérience, des places peuvent être attribuées, pour chaque tutelle, à ceux qui représentent l'affection née des liens du sang, puisque les auteurs du pupille seront fréquemment adjoints au conseil.

Ajoutons qu'une part prépondérante est réservée, ailleurs encore à l'affection familiale; c'est dans le choix même du tuteur. Il est admis, en effet, que l'auteur du pupille sera choisi comme tuteur, sauf s'il est jugé par le Conseil, incapable ou indigne de remplir cette mission.

Au Congrès international de la Protection de l'Enfance, tenu à Liège, au mois d'août 1930, des rapporteurs ont déploré que la loi du 15 mai 1912, dans les dispositions qui instituent la déchéance de la puissance paternelle, ne couvre pas les enfants les plus déshérités de tous, ceux qui n'ont pas été reconnus.

Si le texte proposé acquiert droit de cité dans notre législation, les alarmes exprimées au Congrès de Liège se dissiperont, puisque tous les enfants illégitimes, tous, sans — sans exception — seront placés, dès leur entrée dans la vie, sous l'égide d'un conseil de tutelle.

Dans la rédaction des textes qui suivent et de leur commentaire le Comité permanent s'est largement inspiré du projet de 1924 et de son Exposé des motifs, si fortement documenté.

ARTICLE PREMIER.

Les enfants illégitimes devant tous être pourvus d'un tuteur, soit en exécution du projet, soit en exécution de la loi du 10 mars 1925 sur l'assistance publique, il importe d'assurer l'application de ces dispositions légales.

Het ontwerp heeft de voorstellen van het ontwerp van 1924 overgenomen; het voorziet de oprichting van *voogdijraden*, organismen, die in verscheidene landen van Europa opgericht zijn en er, naar het schijnt, goed werk verrichten.

In het commentaar dat bij den tekst van dit ontwerp gaat worden de bestanddeelen van die nieuwe inrichting nader onderzocht en toegelicht.

Alleen willen wij er hier op wijzen dat de kantonale voogdijraad aan het puik van de mannen en vrouwen die zich met goede werken inlaten, een arbeidsveld zal bieden waarin hun liefdadige bedrijvigheid onder de leiding van den vrederechter een ruime toewijding zal kunnen aan den dag leggen.

Alles laat van nu af aan voorzien dat de Beschermingscomiteiten, om slechts een voorbeeld te noemen, aan de voogdijraden uitstekende helpers zullen leveren.

De voogdijraden zullen, voor de onwettige kinderen en zolang deze minderjarig zijn, geroepen zijn om de taak van den familieraad waar te nemen.

Naast den vrederechter, die van ambtswege voorzitter is, en naast twee voor zes jaren benoemde en herkiesbare leden — het vaste kader van gespecialiseerde personen die het gezag van de ervaring vertegenwoordigen, — kunnen voor elke voogdij, plaatsen worden toegekend aan de personen die de genegenheid om reden van bloedverwantschap vertegenwoordigen, daar de ouders van den minderjarige vaak den raad zullen toegevoegd worden.

Hierbij dient opgemerkt dat op een ander punt nog, de familiebanden een overwegend aandeel krijgen, namelijk in de keus van den voogd. Het is immers aangenomen dat de ouder van den minderjarige als voogd wordt gekozen, uitgenomen indien de raad hem onbekwaam of onwaardig geoordeeld heeft die taak waar te nemen.

Op het Internationaal Congres voor Kinderbescherming, dat in de maand Augustus 1930 te Luik gehouden werd, hebben verslaggevers er hun spijt over uitgesproken dat de wet van 15 Mei 1912, in hare bepalingen die de ontzetting van de ouderlijke macht invoeren, zich niet bekommert om het lot van de ongelukkigste van allen, zij die niet erkend werden.

Indien de voorgestelde tekst in onze wetgeving wordt opgenomen zal de ongerustheid die op het Congres te Luik tot uiting kwam verdwijnen, aangezien al de onwettige kinderen — allen zonder uitzondering — zoodra zij ter wereld komen onder de bescherming van den voogdijraad zullen staan.

Bij het uitwerken van de onderstaande bepalingen en van het er bijgaande commentaar liet het Bestendig Comité zich ruimschoots leiden door het ontwerp van 1924 en door de stevig gedocumenteerde memorie van toelichting van dat ontwerp.

ARTIKEL EÉN.

Daar al de onwettige kinderen een voogd dienen te krijgen, hetzij ter voldoening aan de bepalingen van het ontwerp, hetzij ter voldoening aan de wet van 10 Maart 1925 op den openbaren onderstand, is het noodig te zorgen voor de toepassing van die wetsbepalingen.

A cette fin, l'article 1 oblige l'officier de l'état civil qui reçoit la déclaration de naissance d'un enfant illégitime à informer de cette déclaration, dans les trois jours, le juge de paix. L'amende prononcée en cas de méconnaissance de cette obligation sera majorée conformément à la loi du 24 juillet 1921, modifiée par celle du 2 janvier 1926 et celle du 27 décembre 1928.

S'il résulte d'une décision judiciaire qu'un acte de naissance constate à tort une filiation légitime, il incombe au ministère public d'informer de cette décision le juge de paix du lieu où, suivant l'article 475a, la tutelle de l'enfant naturel doit être organisée.

ART. 2.

Suivant les articles 158 et 159 du Code Civil, les enfants naturels reconnus ne peuvent contracter mariage qu'en sollicitant de celui ou de ceux qui les ont reconnus le consentement ou le conseil que les enfants légitimes doivent demander à leurs père et mère.

L'article 159 décide, en outre, que l'enfant illégitime dont le père et la mère sont décédés ou dans l'impossibilité de manifester leur volonté, ne peut contracter mariage, avant l'âge de 21 ans accomplis, sans le consentement d'un tuteur ad hoc.

Le projet organise la tutelle de tout enfant illégitime, même reconnu; le tuteur peut n'être pas l'un des auteurs de l'enfant, notamment si ceux-ci sont jugés par le conseil de tutelle indignes ou incapables de remplir cette mission. Il convient dès lors d'obliger l'enfant à solliciter le consentement de son tuteur en même temps que celui de ses auteurs; si ceux-ci, non investis de la tutelle, sont morts, absents ou dans l'impossibilité de manifester leur volonté, le consentement du tuteur suffit. S'il y a dissentiment, entre le tuteur et les auteurs de l'enfant ou l'un de ceux-ci, à quelles conditions l'enfant pourra-t-il contracter mariage?

Deux hypothèses doivent être envisagées :

1) Il y a dissentiment entre le tuteur et celui des auteurs dont le consentement est nécessaire, c'est-à-dire le père, si l'enfant a été reconnu par le père et la mère, ou celle-ci, si elle a seule, reconnu l'enfant.

Dans ce cas le tribunal de première instance appréciera si l'enfant peut contracter mariage ou si, à bon droit, le consentement est refusé par le tuteur ou par l'auteur de l'enfant. Les mots « sur la poursuite de l'enfant » indiquent que c'est à l'enfant, sans habilitation, qu'il appartient de saisir le Tribunal. Cette dérogation aux principes généraux se justifie par la nature de la demande et par la situation difficile dans laquelle pourrait se trouver l'enfant s'il devait obtenir l'assistance de son tuteur ou d'un tuteur ad hoc.

Te dien einde wordt bij artikel 1, den ambtenaar van den burgerlijken stand, die de aangifte van geboorte van een onwettig kind ontvangt, de verplichting opgelegd binnen drie dagen den vrederechter kennis te geven van die aangifte. De geldboete uitgesproken ingeval van miskenning van die verplichting wordt verhoogd overeenkomstig de wet van 24 Juli 1921, gewijzigd bij de wet van 2 Januari 1926 en bij die van 27 December 1928.

Indien uit een rechterlijke beslissing blijkt dat een geboorteakte verkeerdelijk een wettige afstamming aangeeft, behoort het aan het openbaar ministerie van deze beslissing bericht te geven aan den vrederechter van de plaats waar, volgens art. 475a, de voogdij over het natuurlijk kind moet worden ingericht.

ART. 2.

Volgens de artikelen 158 en 159 van het Burgerlijk Wetboek, mogen de erkende natuurlijke kinderen geen huwelijk aangaan dan na de toestemming of den raad, die de wettige kinderen aan hun vader of moeder moeten aanvragen, gevraagd te hebben van dengene of degenen door wie zij erkend werden.

Artikel 159 beslist bovendien dat het onwettig kind wiens vader en moeder overleden zijn of in de onmogelijkheid verkeerden om van hun wil te doen blijken, voor den leeftijd van volle 21 jaar geen huwelijk mogen aangaan zonder de toestemming van een voogd ad hoc.

Het ontwerp regelt de voogdij van elk onwettig, zelfs erkend kind; de voogd mag iemand anders zijn dan een der ouders van het kind, namelijk indien deze door den voogdijraad onwaardig of onbekwaam worden geoordeeld die taak waar te nemen. Het past dan ook dat het kind verplicht zij zoowel de toestemming van zijn voogd als die van zijn ouders aan te vragen; indien deze laatste, die niet als voogd werden aangesteld, overleden of afwezig zijn of zich in de onmogelijkheid bevinden hun wil te uiten, dan is de toestemming van den voogd voldoende. Bestaat er meeningsverschil tusschen den voogd en de ouders van het kind of een dezer ouders, onder welke voorwaarden kan dan het kind een huwelijk aangaan?

Twee onderstellingen moeten in overweging worden genomen :

1° Er bestaat verschil van meening tusschen den voogd en dengene der ouders wiens toestemming noodig is, namelijk den vader, indien het kind door zijn vader en zijn moeder werd erkend, of wel de moeder, indien zij alleen het kind erkend heeft.

In dit geval zal de rechtbank van eersten aanleg oordeelen of het kind een huwelijk mag aangaan of wel of de toestemming te recht door den voogd of door den ouder van het kind werd geweigerd. De woorden « op vervolging van het kind » wijzen er op dat het kind is dat, zonder bevoegdverklaring, de zaak bij de rechtbank moet aanbrengen. Die afwijking van de algemeene beginselen is gewettigd door den aard van de aanvraag en door den moeilijken toestand waarin het kind zich zou kunnen bevinden indien het den bijstand van zijn voogd of van een voogd ad hoc moest verkrijgen.

2) Il n'y a dissentiment qu'entre le tuteur et celui des auteurs dont le consentement n'est pas indispensable, c'est-à-dire la mère, lorsque l'enfant a été reconnu par le père et la mère.

Le mariage peut être contracté, si le tuteur et le père y consentent; il ne peut être contracté, si le tuteur et le père s'y opposent.

L'enfant illégitime reconnu, qui a atteint l'âge de 21 ans, contracte librement mariage.

L'enfant illégitime reconnu, émancipé, est jusqu'à 21 ans soumis aux dispositions des articles 148 et 149 du Code Civil. Si les auteurs de cet enfant sont morts, dans l'impossibilité de manifester leur volonté ou absents, l'enfant doit, pour contracter mariage, ainsi que pour conclure les conventions pré-nuptiales, être autorisé ou assisté par le conseil de tutelle organisé par l'article 4 et exerçant, pour les mineurs nés hors mariage, les fonctions du conseil de famille (Code civil, art. 160 et 1398, art. 475, J. du projet).

ART. 3.

Suivant l'article 159 du Code Civil, l'enfant naturel mineur non reconnu ne peut contracter mariage sans le consentement d'un tuteur ad hoc.

Puisque le projet organise la tutelle dès la naissance de l'enfant, c'est le tuteur en fonctions qui sera appelé à consentir au mariage.

ART. 4.

Cet article renferme les dispositions essentielles du projet.

Art. 475a et c. — L'enfant illégitime est placé sous tutelle dès sa naissance. Cette tutelle, comme l'indique l'intitulé de sa section nouvelle, comprend l'administration de la personne et des biens du mineur. Le tuteur a donc tous les droits du tuteur d'un enfant légitime (art. 450 et suivants du Code Civil); chargé de la protection de la personne du mineur, il a la garde de l'enfant et veille à son éducation.

Le tuteur est choisi par le conseil de tutelle composé comme il sera dit ci-après.

Le projet prévoit la désignation d'un tuteur, même si l'enfant illégitime est reconnu et si ses auteurs sont encore en vie. Très fréquemment, en effet, les auteurs d'un enfant naturel se désintéressent de celui-ci ou, s'ils s'en occupent, lui donnent le funeste exemple d'une vie dissolue aussi le projet n'atteindrait-il pas son but, s'il confiait, dans tous les cas, aux auteurs d'un enfant naturel reconnu le soin de veiller à la protection de celui-ci et d'administrer ses biens.

2° Er bestaat slechts verschil van meening tusschen den voogd en dengene van de ouders wiens toestemming niet onmisbaar is, namelijk de moeder, wanneer het kind werd erkend door den vader en door de moeder.

Het huwelijk mag worden aangegaan, indien de voogd en de vader er in toestemmen; het mag niet worden aangegaan, indien de voogd en de vader er zich tegen verzetten.

Het erkend onwettig kind dat den ouderdom van 21 jaar heeft bereikt, mag vrijelijk in het huwelijk treden.

Het erkend onwettig kind dat ontvoogd is, blijft tot zijn 21 jaar onderworpen aan de bepalingen van de artikelen 148 en 149 van het Burgerlijk Wetboek. Indien de ouders overleden, in de onmogelijkheid hun wil kenbaar te maken of afwezig zijn, moet het kind, om een huwelijk te mogen aangaan, alsmede om de, het huwelijk voorafgaande overeenkomsten te sluiten, gemachtigd of bijgestaan worden door den bij art. 4 ingerichten voogdijraad, en die, voor de buiten het huwelijk geboren minderjarigen, de taak van familieraad waarneemt (Burgerlijk Wetboek art. 160 en 1398, art. 475 j. van het ontwerp).

ART. 3.

Volgens artikel 159 van het Burgerlijk Wetboek mag het minderjarig, niet erkend natuurlijk kind, geen huwelijk aangaan zonder de toestemming van een voogd ad hoc.

Aangezien het ontwerp de voogdij inricht van de geboorte van het kind af, is het de in bediening zijnde voogd die zal geroepen worden om in het huwelijk toe te stemmen.

ART. 4.

Dit artikel bevat de hoofdbepalingen van het ontwerp.

ART. 475a. en c. — Het onwettig kind wordt van zijn geboorte af onder voogdij geplaatst. Deze voogdij, zooals blijkt uit het opschrift van de nieuwe afdeling, bestaat uit het beheer over den persoon en de goederen van den minderjarige. De voogd heeft dus al de rechten van den voogd van een wettig kind (art. 450 en volgende van het Burgerlijk Wetboek); gelast met de bescherming van den persoon van den minderjarige, zoo heeft hij de bewaring van het kind en zorgt hij voor zijn opvoeding.

De voogd wordt gekozen door den voogdijraad samengesteld zooals verder zal worden bepaald.

In het ontwerp wordt voorzien dat een voogd zal worden aangeduid, zelfs indien het onwettig kind erkend is en indien zijn ouders nog in leven zijn. Het gebeurt immers zeer dikwijls dat de ouders van een natuurlijk kind zich om hun kind geenszins bekommeren of, indien zij er zich mee bezighouden, hem het verderfelijk voorbeeld van een losbandig leven geven: het ontwerp zou dan ook zijn doel niet bereiken, indien het, in al de gevallen, de ouders van een erkend natuurlijk kind gelastte met de bescherming van hun kind en met het beheer van zijn goederen.

Sans doute, si l'auteur ou l'un des auteurs qui ont reconnu l'enfant est capable et digne d'exercer la tutelle, le conseil de tutelle a pour devoir de la lui confier; dans le cas opposé, un tiers sera tuteur.

Comme, suivant le projet, la tutelle ne doit être confiée à un tiers que si l'auteur qui a reconnu l'enfant n'est pas capable et digne de remplir cette mission, l'article 475c oblige le conseil de tutelle à délibérer à nouveau sur la désignation du tuteur, lorsque l'enfant, déjà sous tutelle, est l'objet d'une reconnaissance.

L'enfant devant être pourvu d'un tuteur dès sa naissance, le conseil qui organise la tutelle est celui du lieu de la naissance. Il peut arriver que la tutelle soit plus opportunément organisée dans un autre lieu, notamment si l'enfant est né dans une localité où ses parents ne résidaient qu'accidentellement. Le projet prévoit que, de l'accord du juge de paix du lieu de la naissance de l'enfant et du Procureur du Roi, le juge des enfants pourra décider que la tutelle sera organisée dans un autre lieu qu'il déterminera.

Mais, comme pour la tutelle des enfants légitimes, la tutelle étant organisée, son domicile est immuable.

L'article 475a, second alinéa, décide que, si un enfant illégitime, né à l'étranger, vient résider en Belgique, sans que sa tutelle soit organisée dans le pays étranger où il est né, il est pourvu d'un tuteur par le conseil de tutelle du lieu de sa résidence en Belgique.

Cette disposition ne fait pas échec au principe: la tutelle d'un mineur est organisée par sa loi nationale; elle pourra être appliquée notamment si l'enfant né à l'étranger est Belge ou si, étant étranger, sa tutelle, parce qu'il réside en Belgique, n'est organisée ni par la loi nationale ni par l'agent diplomatique étranger conformément à la Convention conclue à La Haye, le 12 juin 1902 (loi belge du 27 juin 1904). L'article 475a ne contredit en rien la loi du 27 juin 1904; il précise certaines modalités d'application des dispositions de cette loi.

Art. 475b. — Dans le système du projet la tutelle est dative.

L'article 475b, prévoit un cas de tutelle testamentaire. Si le père ou la mère de l'enfant n'a pas été jugé par le conseil de tutelle capable et digne d'exercer la tutelle, l'on ne saurait lui reconnaître le droit de choisir un tuteur à l'enfant.

Ce droit lui est au contraire accordé, s'il est investi de la tutelle, tout comme l'article 397 du Code Civil l'accorde au père ou à la mère légitimes.

Toutefois si l'enfant a été reconnu par le père et par la

Voorzeker, indien de ouder of een van beide ouders, die het kind erkend hebben, bekwaam en waardig is de voogdij waar te nemen, heeft de voogdijraad voor plicht hem de voogdij op te dragen; in het tegenovergestelde geval zal een derde voogd zijn.

Daar het ontwerp bepaalt dat de voogdij slechts aan een derden persoon dient toevertrouwd indien degene der ouders die het kind erkend heeft onbekwaam of onwaardig is om die taak te vervullen, zoo wordt, bij art. 475c, den voogdijraad de verplichting opgelegd opnieuw te beraadslagen over de aanstelling van den voogd, wanneer het reeds onder voogdij staande kind erkend wordt.

Daar het kind van zijn geboorte af een voogd moet krijgen, zoo is de raad die in de voogdij voorziet die van de plaats van geboorte. Het kan gebeuren dat het wenschelijk is de voogdij in een andere plaats in te richten, onder meer indien het kind geboren is in een gemeente waar zijn ouders slechts toevallig verbleven. Door het ontwerp wordt voorzien dat, in overleg met den vrederechter van de geboorteplaats van het kind en met den Procureur des Konings, de kinderrechter kan beslissen dat de voogdij zal worden ingesteld in een andere, door hem aan te duiden plaats.

Maar evenals voor de voogdij over de wettige kinderen, blijft, eenmaal dat de voogdij ingesteld is, zijn woonplaats onveranderlijk.

Artikel 475a, tweede alinea, beslist dat, indien een in het buitenland geboren onwettig kind, in België komt verblijven, zonder dat in zijn voogdij is voorzien in het vreemd land waar hij geboren is, hem een voogd zal worden toegevoegd door den voogdijraad van zijn verblijfplaats in België.

Deze bepaling doet geen afbreuk aan het beginsel: de voogdij van een minderjarige wordt beheerscht door zijne nationale wet; zij zal kunnen toegepast worden namelijk indien het in het buitenland geboren kind Belg is, of, indien, vreemdeling zijnde, de voogdij van het kind doordat het in België verblijft, geregeld is noch door de nationale wet, noch door den diplomatieken agent van het buitenland, overeenkomstig het verdrag van Den Haag d.d. 12 Juni 1902 (Belgische wet van 27 Juni 1904). Art. 475a komt in geen deele in strijd met de wet van 27 Juni 1904: het omschrijft nader sommige modaliteiten van toepassing van die wet.

Art. 475b. — Volgens de opvatting van het ontwerp is de voogdij een opgedragen voogdij.

Art. 475b voorziet een geval van testamentaire voogdij. Indien de vader of de moeder van het kind door den voogdijraad niet bekwaam of waardig werden geoordeeld om de voogdij uit te oefenen, zou men hun het recht niet kunnen toekennen om het kind een voogd te kiezen.

Dit recht wordt hem daarentegen wel toegekend, indien hem de voogdij opgedragen is, juist gelijk het, bij art. 397 van het Burgerlijk Wetboek, toegekend wordt aan den wettigen vader of de wettige moeder.

Indien echter het kind door zijn vader en door zijn

mère, le droit de désigner le tuteur n'appartiendra qu'au dernier mourant des père et mère. C'est là une nouvelle conséquence du principe qui est à la base du projet : si un enfant naturel a été reconnu, la tutelle doit être confiée à l'auteur de l'enfant à moins qu'en raison de l'incapacité ou de l'indignité de cet auteur, le conseil de tutelle ne doive dans l'intérêt de l'enfant confier la tutelle à un tiers.

Art. 475d. — L'enfant illégitime ayant rarement des biens et ses intérêts ne devant qu'exceptionnellement se trouver en opposition avec ceux du tuteur, surtout si celui-ci n'est pas l'un des auteurs de l'enfant, le projet n'impose pas au conseil de tutelle la désignation d'un subrogé tuteur; si cependant semblable désignation est faite, le subrogé tuteur exercera ses fonctions comme il les exercerait si l'enfant sous tutelle était un enfant légitime.

Le projet autorise le conseil de tutelle à nommer un subrogé tuteur *ad hoc* ou un tuteur *ad hoc*; il a paru plus simple et sans inconvénient de confier ces nominations au conseil de tutelle plutôt qu'au tribunal de première instance.

Art. 475e à g. — Le conseil de tutelle est cantonal. Le juge de paix le préside (art. 475e, 475j nouveaux et 416 ancien du Code Civil). Ce magistrat est assisté de deux membres permanents désignés par le président du tribunal sur trois listes doubles. La composition du conseil de tutelle est donc, en ce qui concerne les membres permanents, la même pour toutes les tutelles du canton.

Le président du tribunal peut nommer quatre suppléants des membres permanents. Les membres suppléants n'exercent leurs fonctions qu'en cas d'empêchement d'un ou de plusieurs membres effectifs. Si un membre effectif vient à décéder, un membre suppléant ne le remplace que jusqu'au jour où le président du tribunal nomme un nouveau membre effectif.

Les membres permanents effectifs et leurs suppléants seront choisis en fait parmi des personnes expérimentées s'occupant d'œuvres ou connues comme capables du dévouement, de la constance et du tact qu'exigent les fonctions qui leur sont confiées.

Faut-il que ce choix soit restreint aux personnes domiciliées dans le canton ?

Le projet résout négativement cette question; semblable restriction pourrait rendre impossible la désignation de personnes très aptes à remplir ces fonctions, mais qui n'ont dans le canton qu'une résidence ou qui sont domiciliées dans un canton voisin à une distance parfois très réduite du siège du conseil de tutelle; cette deuxième remarque est surtout pertinente pour les grandes agglomérations.

Les causes légales d'exclusion, d'incapacité ou d'interdiction de faire partie d'un conseil de famille, sont applicables au conseil de tutelle (art. 475j).

moeder is erkend, zal het recht om den voogd aan te duiden, slechts toekomen aan den langstlevende der ouders. Dit is een nieuw gevolg van het beginsel dat het ontwerp ten grondslag ligt : indien een natuurlijk kind erkend werd moet de voogdij worden toevertrouwd aan den ouder van het kind, tenware de voogdijraad, om reden van de onbekwaamheid of de onwaardelijkheid van dien ouder, de voogdij, in het belang van het kind, aan een derden persoon zou moeten toevertrouwen.

Art. 475d. — Daar het onwettig kind zelden goederen bezit en zijn belangen slechts bij uitzondering tegenover die van den voogd zullen staan, vooral indien die voogd niet een van de ouders van het kind is, legt het ontwerp aan den voogdijraad niet de verplichting op een toezien-den voogd aan te stellen; indien nochtans die aanstelling toch geschiedt zal de toezienende voogd zijn ambt waarnemen zooals hij dat zou doen indien het onder voogdij staande kind een wettig kind was.

Het ontwerp machtigt den voogdijraad een toezienenden voogd *ad hoc* of een voogd *ad hoc* te benoemen. Het leek eenvoudiger en zonder bezwaren die benoemingen aan den voogdijraad op te dragen eerder dan aan de rechtbank van eersten aanleg.

Art. 475e tot g. — Er bestaat een voogdijraad per kanton. De vrederechter is er de voorzitter van. (Nieuwe art. 475e, 475j en oud artikel 416 van het Burgerlijk Wetboek). Die magistraat wordt bijgestaan door twee bestendige leden, door den voorzitter van de rechtbank op drie lijsten van twee kandidaten aangewezen. De samenstelling van den voogdijraad is derhalve, wat de bestendige leden betreft, dezelfde voor al de voogdijen van het kanton.

De voorzitter van de rechtbank kan vier plaatsvervangers van de bestendige leden benoemen. De plaatsvervangende leden oefenen slechts hun ambt uit in geval een of meer werkelijke leden belet zijn. Indien een werkelijk lid overlijdt, wordt hij door een plaatsvervangend lid slechts vervangen tot op den dag waarop de voorzitter van de rechtbank een nieuw werkelijk lid benoemt.

De werkelijke bestendige leden en hun plaatsvervangers zullen feitelijk gekozen worden uit ondervindingrijke personen die zich met maatschappelijke werken bezighouden of die gekend zijn als bezittende de toewijding, de volharding en de kiesheid die de hun opgedragen taak vergt.

Is het noodig dat die keuze beperkt zij tot de in het kanton wonende personen ?

Het ontwerp beantwoordt die vraag ontkennend; dergelijke beperking zou de aanstelling kunnen onmogelijk maken van personen die zeer bekwaam zijn om dit ambt uit te oefenen maar die in het kanton slechts een verblijfplaats hebben of die in een naburig kanton wonen op soms zeer geringen afstand van den zetel van den voogdijraad; die tweede opmerking is vooral afdoende voor de groote agglomeraties.

De wettelijke gronden van uitsluiting, onbekwaamheid of ontzetting om deel uit te maken van een familieraad, zijn van toepassing op den voogdijraad (art. 475j).

ART. 475h. — De droit le tuteur est membre adjoint du conseil de tutelle; il ne pourra toutefois, conformément aux principes généraux en matière de tutelle, prendre part aux délibérations, lorsque ses intérêts seront en opposition avec ceux du mineur; notamment il ne participera pas aux délibérations sur la nomination d'un subrogé tuteur.

Le juge de paix peut appeler, à titre de membres adjoints, les auteurs de l'enfant non investis de la tutelle. Le projet n'accorde point à ces personnes, *le droit* de faire partie du conseil, parce que, dans certains cas, leur présence au conseil de tutelle pourrait porter préjudice à l'enfant : parfois aussi, notamment si l'auteur, qui a reconnu l'enfant, mène une vie déréglée et a été, pour ce motif, écarté de la tutelle, il ne conviendra pas qu'il siège au conseil et y contrôle l'activité du tuteur. Mais le juge de paix ne manquera pas d'appeler au Conseil les auteurs qui ont reconnu l'enfant et ne sont point investis de la tutelle, toutes les fois que cet appel peut être fait sans compromettre l'intérêt de l'enfant.

La femme mentionnée dans l'acte de naissance comme étant la mère de l'enfant peut aussi, bien qu'elle ne soit pas légalement la mère, être appelée à siéger au conseil de tutelle. Elle sera presque toujours, en fait, la mère de l'enfant; aussi le projet lui permet-il de siéger éventuellement au conseil de tutelle, même si elle est mineure (analogie avec l'article 442, 1° du C. C.).

Enfin, le juge de paix peut appeler à siéger une personne connue comme portant un intérêt spécial à l'enfant, cette personne sera souvent l'homme que l'on suppose être le père de l'enfant.

Le fait qu'il a été déféré à l'invitation du juge ne peut être invoqué pour établir la possession d'état d'enfant naturel en vue de la recherche de la maternité ou de la paternité, il ne peut l'être non plus pour justifier soit une action basée sur les articles 340b, ou 340c, nouveaux du Code Civil, soit l'action intentée en vertu de l'article 1382 du Code Civil et expressément réservée par l'article 340c du même Code. Si semblable disposition n'était pas admise, il faudrait craindre ou bien qu'au détriment de l'enfant, certaines personnes ayant pris conseil ne refusent de déférer à l'invitation du juge, ou bien que d'autres, y déférant sans arrière pensée, ne se rendent point compte des conséquences qui peuvent être déduites de leur attitude.

Faut-il aller plus loin et admettre qu'aucun *procès-verbal* du conseil de tutelle ne peut être invoqué pour établir la filiation ou justifier une action ?

Les auteurs du projet ne l'ont point pensé; il leur a paru que, si une personne non seulement déférait à l'invitation du juge, mais motivait son avis dans la délibéra-

Art. 475h. — Van rechtswege is de voogd toegevoegd lid van den voogdijraad; toch zal hij, overeenkomstig de algemeene principieën inzake voogdij, aan de beraadslagingen geen deel mogen nemen, wanneer zijn belangen tegenover die van den minderjarige zullen staan; onder meer zal hij geen deel nemen aan de beraadslagingen over de benoeming van een toezienden voogd.

De vrederechter kan, als toegevoegde leden, de ouders die niet met de voogdij over het kind belast zijn, oproepen. Het ontwerp verleent aan die personen *het recht* niet om van den raad deel uit te maken, omdat in sommige gevallen hun aanwezigheid in den voogdijraad, het kind na-deel zou kunnen berokkenen; somtijds ook, — onder meer indien de ouder, die het kind erkend heeft, een ongeregeld leven leidt en om die reden niet als voogd aangesteld werd, — omdat het niet betamen zal dat hij in den Raad zetelt en er toezicht houdt over de werkzaamheid van den voogd. Maar de vrederechter zal niet nalaten de ouders die het kind erkend hebben en die niet als voogd aangesteld werden, in den raad te onthieden telkens als die oproep kan geschieden zonder het belang van het kind in gevaar te brengen.

De vrouw, die in de geboorteakte als de moeder van het kind vermeld wordt, kan eveneens, hoewel zij wettelijk de moeder niet is, geroepen worden om in den voogdijraad zitting te nemen. Zij zal bijna altijd feitelijk de moeder van het kind zijn; daarom ook laat het ontwerp toe dat zij eventueel in den voogdijraad zitting heeft, zelfs wanneer zij minderjarig is (Vergelijk met artikel 442, 1° van het B. W.).

Ten slotte kan de vrederechter oproepen om in den voogdijraad zitting te nemen, den persoon die bekend staat wegens de bijzondere belangstelling die hij het kind toedraagt. Die persoon zal dikwijls de man zijn die ondersteld wordt de vader van het kind te zijn.

Het feit dat er op de uitnodiging van den rechter ingegaan is kan niet ingeroepen worden om van het bezit van staat van natuurlijk kind te doen blijken met het oog op het instellen van een onderzoek naar het vaderschap of het moederschap. Evenmin kan het worden ingeroepen om hetzij een vordering gegrond op de nieuwe artikelen 340b of 340c van het Burgerlijk Wetboek, hetzij de krachtens artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek ingestelde en uitdrukkelijk door artikel 340c van hetzelfde wetboek voorbehouden vordering te wettigen. Indien dergelijke bepaling niet aangenomen werd, zou er moeten gevreesd worden of wel dat ten nadeele van het kind sommige personen, na raad gevraagd te hebben, weigeren zouden op de uitnodiging van den rechter in te gaan, of wel dat anderen, die er zonder bijbedoeling zouden op ingaan, zich geen rekschap zouden geven van de gevolgen die uit hun houding kunnen afgeleid worden.

Moet er verder gegaan worden en dient er aangenomen dat geen enkel proces-verbaal van den voogdijraad kan ingeroepen worden om van de afstamming te doen blijken of een rechtsvordering te wettigen ?

De opstellers van het ontwerp hebben zulks niet gedacht; het is hun voorgekomen dat, indien een persoon niet alleen op de uitnodiging van den rechter inging, maar zijn ad-

tion, par des considérations établissant la filiation de l'enfant, et si ces considérations étaient légalement actées dans le procès-verbal, il ne pouvait être interdit à l'enfant de se servir de ces déclarations.

ART. 475j. — Sauf dérogation dans le projet, le conseil de tutelle et le conseil de famille ont la même mission à remplir. Toutefois, le conseil de tutelle ne la remplit que vis-à-vis des enfants illégitimes mineurs; le conseil de famille l'exerce à l'égard des enfants légitimes mineurs et parfois à l'égard de personnes majeures (procédures en interdiction, en désignation d'un conseil judiciaire, etc.). Le conseil de tutelle est donc toujours sans compétence à l'égard des majeurs, fussent-ils des enfants naturels. Il paraît, en effet, inopportun d'admettre l'intervention du conseil de tutelle alors que l'enfant est devenu majeur; celui-ci aura même souvent fondé une famille, lorsque sera introduite contre lui une procédure exigeant la réunion préalable d'un conseil de famille.

Les dispositions que l'article 475 j. second alinéa rend applicables au conseil de tutelle, sont principalement les articles 406, 411, 414, 415, 416, 421, 442 à 445 du code Civil, 883 et suivants du Code de procédure civile; cette énumération n'est pas limitative.

ART. 475k. — Cet article prévoit le cas où un enfant illégitime mineur, résidant à l'étranger et dont la tutelle n'est pas organisée, possède des biens en Belgique.

Pour administrer ces biens, pour les réaliser ou pour représenter l'enfant dans des procédures tendant soit à la vente des biens, soit au partage de biens indivis dans lesquels l'enfant est intéressé, le tribunal de première instance pourra nommer un administrateur ad hoc.

ART. 5.

L'organisation de la tutelle des enfants illégitimes appelle, comme complément nécessaire, la réglementation du droit d'émancipation. Car, pour faire échec à la tutelle, il suffirait au père ou, à défaut du père, à la mère, non investis de la tutelle d'émanciper l'enfant.

L'article 5 exige donc le consentement du tuteur pour que le père ou, à défaut du père, la mère puisse émanciper un enfant illégitime sous tutelle. Si l'enfant n'a plus ni père ni mère ou s'il n'est pas reconnu, l'émancipation exige une délibération du conseil de tutelle (art. 475j et 478).

ART. 6.

Pour exempter de l'hypothèque légale le tuteur d'un enfant légitime, il faut une délibération du conseil de famille (art. 49 et 50 de la loi hypothécaire).

vies in de beraadslaging rechtvaardigde door beschouwingen waaruit de afstamming van het kind blijkt, en indien die beschouwingen wettelijk in het proces-verbaal opgeteekend waren, het aan het kind niet verboden kon worden zich van die verklaringen te bedienen.

Art. 475j. — Behoudens afwijking in het ontwerp, hebben de voogdijraad en de familieraad dezelfde opdracht te vervullen. Nochtans vervult de voogdijraad die opdracht slechts tegenover minderjarige onwettige kinderen; de voogdijraad oefent die uit jegens minderjarige wettige kinderen, en soms jegens meerderjarige personen (rechtspleging tot ontzetting, tot aanwijzing van een gerechtelijk raadsman, enz.). De voogdijraad is derhalve altijd zonder bevoegdheid jegens meerderjarigen, al zijn zij ook natuurlijke kinderen. Het lijkt inderdaad ongewenscht de tussenkomst van den voogdijraad toe te laten terwijl het kind meerderjarig geworden is. Dit zal zelfs dikwijls een gezin gesticht hebben, wanneer tegen hem een vordering zal ingesteld worden die een voorafgaande bijeenkomst van den familieraad noodzakelijk maakt.

De bepalingen, die bij artikel 475j, tweede alinea, toepasselijk gemaakt worden op den voogdijraad, zijn voornamelijk de artikelen 406, 411, 414, 415, 416, 421, 442 tot 445 van het Burgerlijk Wetboek, 883 en volgende van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering; deze opsomming is niet beperkend.

Art. 475k. — In dit artikel wordt het geval voorzien waarin een minderjarig onwettig kind, dat in het buitenland verblijft en wiens voogdij niet geregeld is, in België goederen bezit.

Om die goederen te beheeren, om ze te gelde te maken of om het kind te vertegenwoordigen in gedingen die hetzij den verkoop van de goederen, hetzij de verdeling van de onverdeelde goederen, waarin het kind belang heeft, ten doel hebben, zal de rechtbank van eersten aanleg een bewindvoerder *ad hoc* kunnen benoemen.

ART. 5.

De regeling van de voogdij van de onwettige kinderen, brengt, als noodzakelijke aanvulling, de regeling van het recht van ontvoogding mede. Want, om de voogdij te beletten, zou het aan den vader, of bij ontstentenis van den vader aan de moeder, die niet met de voogdij belast zijn, volstaan het kind te ontvoogden.

Bij artikel 5 wordt derhalve de toestemming van den voogd geveerd, opdat de vader, of bij diens ontstentenis, de moeder een onder voogdij staand kind zou kunnen ontvoogden. Indien het kind geen vader of moeder meer heeft, of indien het niet erkend werd, eischt de ontvoogding een besluit van den voogdijraad. (Art. 475j en 478.)

ART. 6.

Om den voogd van een wettig kind van de wettelijke hypotheek vrij te stellen is er een besluit van den familieraad nodig. (Artt. 49 en 50 van de hypotheekwet.)

L'hypothèque est donc la règle.

Comme les biens d'un enfant illégitime sont, en général, minimes et que la tutelle sera souvent confiée à un homme d'œuvre, la nécessité de l'hypothèque légale ne se fera guère sentir; l'article 6 ne prévoit donc l'hypothèque légale, à charge du tuteur, que dans le cas où le conseil de tutelle estime qu'elle s'impose dans l'intérêt du mineur.

ART. 7.

Le projet laisse intacte la loi du 10 mars 1925 organique de l'assistance publique; la tutelle des enfants confiés aux commissions d'assistance publique reste soumise aux dispositions de cette loi.

Mais l'article 1 du projet s'applique évidemment dans tous les cas de naissance d'un enfant illégitime.

Le Ministre de la Justice,

P.-E. JANSON.

De hypotheek is dus de regel.

Daar de goederen van een onwettig kind, over het algemeen, weinig aanzienlijk zijn en daar de voogdij dikwijls zal opgedragen zijn aan een ijveraar voor goede werken, zal de noodzakelijkheid van de wettelijke hypotheek zich zelden of niet doen gevoelen. Bij artikel 6 wordt derhalve de wettelijke hypotheek, ten laste van den voogd slechts voorzien, in het geval waarin de voogdijraad van meening is, dat zij zich in het belang van den minderjarige opdringt.

ART. 7.

Het ontwerp laat de wet van 10 Maart 1925 tot regeling van den openbaren onderstand onaangeroerd; voor de voogdij over de aan de commissies van openbaren onderstand toevertrouwde kinderen blijven de bepalingen van die wet gelden.

Maar het 1ste artikel van het ontwerp is natuurlijk van toepassing in al de gevallen van geboorte van een onwettig kind.

De Minister van Justitie,

P.-E. JANSON.

PROJET DE LOI

ALBERT,

ROI DES BELGES,

A tous présents et à venir, SALUT !

Sur la proposition de Notre Ministre de la Justice,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Notre Ministre de la Justice est chargé de présenter, en Notre Nom, aux Chambres Législatives, le projet de loi dont la teneur suit :

ARTICLE PREMIER.

Les dispositions suivantes formeront l'article 57bis du Code Civil :

« L'officier de l'état civil qui reçoit la déclaration de » naissance d'un enfant illégitime doit en informer le juge » de paix dans les trois jours.

« L'officier de l'état civil qui contrevient à cette dis- » position, est puni d'une amende qui n'excède pas 100 » francs; s'il y a récidive, l'amende peut être portée au » double. »

ART. 2.

L'article 158 du Code Civil est remplacé par la dispo- sition suivante :

« Les dispositions contenues aux articles 148 et 149 » sont applicables aux enfants illégitimes reconnus.

« L'enfant illégitime reconnu doit, en outre, obtenir le » consentement de son tuteur, si le père ou la mère dont » le consentement est nécessaire, n'est pas investi de la » tutelle. Le consentement du tuteur suffit si l'auteur ou » les auteurs qui ont reconnu l'enfant, sont morts, absents » ou dans l'impossibilité de manifester leur volonté.

« En cas de dissentiment entre le tuteur et celui des » parents dont le consentement est nécessaire, il est, sur » la poursuite de l'enfant, statué conformément aux ali- » néas 3 et suivants de l'article 152. »

ART. 3.

L'article 159 du Code Civil est remplacé par la dispo- sition suivante :

« L'enfant naturel qui n'a point été reconnu ne peut, » avant l'âge de 21 ans accomplis, se marier qu'après » avoir obtenu le consentement de son tuteur. »

WETSONTWERP

ALBERT,

KONING DER BELGEN,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, HEIL !

Op voorstel van Onzen Minister van Justitie,

WIJ HEBBEN BESLOTEN EN WIJ BESLUITEN :

Onze Minister van Justitie is gelast, in Onzen Naam, bij de Wetgevende Kamers het ontwerp aan te bieden, waarvan de inhoud volgt :

EERSTE ARTIKEL.

De volgende bepalingen zullen artikel 57bis van het Burgerlijk Wetboek uitmaken :

« De ambtenaar van den burgerlijken stand die de aan- » gifte van geboorte van een onwettig kind ontvangt moet » binnen drie dagen den vrederechter daarvan verwit- » tigen.

« De ambtenaar van den burgerlijken stand die deze » bepaling overtreedt, wordt gestraft met een geldboete » die 100 frank niet te boven gaat; in geval van herhaling » kan de geldboete tot het dubbel opgevoerd worden. »

ART. 2.

Artikel 158 van het Burgerlijk Wetboek wordt door de volgende bepaling vervangen :

« De in de artikelen 148 en 149 vervatte bepalingen zijn » van toepassing op de erkende onwettige kinderen.

« Het erkend onwettig kind moet bovendien de toestem- » ming van zijn voogd bekomen, indien de vader of de » moeder wier toestemming vereischt is, niet met de » voogdij belast zijn. De toestemming van den voogd » volstaat indien een van de ouders of beide ouders die » het kind erkend hebben, overleden of afwezig zijn, of in » de onmogelijkheid van hun wil te doen blijken.

« In geval van meningsverschil tusschen den voogd en » dien van de ouders wiens toestemming vereischt is, » wordt er, op vervolging van het kind, recht gedaan » overeenkomstig de 3^e en volgende alinea's van arti- » kel 152. »

ART. 3.

Artikel 159 van het Burgerlijk Wetboek wordt door de volgende bepaling vervangen :

« Het natuurlijk kind dat niet erkend werd kan, voor » den leeftijd van volle een-en-twintig jaar, geen huwelijk » aangaan dan na de toestemming van zijn voogd te » hebben verkregen. »

ART. 4.

Les dispositions suivantes formeront, sous l'intitulé « De l'administration de la personne et des biens des enfants illégitimes mineurs » la section X du titre X du livre I du Code Civil.

ART. 475a. — Tout enfant illégitime mineur est pourvu d'un tuteur par le conseil de tutelle du lieu de sa naissance; toutefois, à l'initiative du président de ce conseil et à la requête du Procureur du Roi, le juge des enfants peut désigner un autre lieu pour l'organisation de la tutelle.

L'enfant illégitime mineur résidant en Belgique, dont la tutelle n'est pas organisée dans le pays étranger où il est né, est pourvu d'un tuteur par le conseil de tutelle du lieu de sa résidence en Belgique.

ART. 475b. — Le droit individuel de choisir dans les formes de l'article 392 un tuteur à l'enfant illégitime n'appartient qu'à l'auteur qui a reconnu l'enfant et qui est investi de la tutelle.

Si l'enfant a été reconnu par le père et par la mère, le droit individuel de choisir un tuteur n'appartient qu'au dernier mourant des père et mère et pour autant qu'il soit investi de la tutelle.

ART. 475c. — Lorsque l'enfant illégitime est, postérieurement à la désignation du tuteur, l'objet d'une reconnaissance, le conseil de tutelle délibère à nouveau sur la désignation du tuteur, le tuteur antérieurement nommé demeurant provisoirement en fonctions.

ART. 475d. — Le conseil de tutelle ne nomme un subrogé tuteur que si l'intérêt du mineur l'exige; il peut également nommer un tuteur et un subrogé tuteur *ad hoc*.

ART. 475e. — Il est institué dans chaque canton un conseil de tutelle. Celui-ci est composé du juge de paix, de deux membres permanents, d'un et éventuellement de plusieurs membres adjoints. Le greffier de la justice de paix est secrétaire du conseil de tutelle.

ART. 475f. — Les membres permanents du conseil de tutelle sont nommés par le président du tribunal de première instance sur trois listes doubles, présentées, la première par le juge de paix, la deuxième par le Comité provincial de l'Œuvre Nationale de l'Enfance et la troisième par le Procureur du Roi.

Les candidats portés sur une liste peuvent également être portés sur les autres listes.

Le président du tribunal de première instance peut nommer, sur des listes présentées de la même manière, quatre suppléants des membres permanents de chaque canton.

ART. 4.

De volgende bepalingen maken, onder het opschrift « Het beheer over den persoon en de goederen van de minderjarige onwettige kinderen » de afdeeling X van titel X van Boek I van het Burgerlijk Wetboek uit.

ART. 475a. — Over elk minderjarig onwettig kind wordt door den voogdijraad van zijn geboorteplaats een voogd aangesteld; nochtans kan de kinderrechter, op initiatief van den voorzitter van dien raad en ten verzoeken van den Procureur des Konings, een andere plaats aanwijzen om de voogdij in te richten.

Het minderjarig onwettig kind dat in België verblijft, en wiens voogdij niet geregeld is in het vreemde land waar het geboren is, wordt door den voogdijraad van zijn plaats van verblijf in België van een voogd voorzien.

ART. 475b. — Het individueel recht om naar de in artikel 392 voorziene vormen een voogd te kiezen over het onwettig kind, behoort alleen aan dengene van de beide ouders die het kind erkend heeft en die met de voogdij belast werd.

Werd het kind door den vader en de moeder erkend, dan behoort het individueel recht om een voogd te kiezen alleen aan den langstlevenden van den vader en de moeder en voor zoover hij met de voogdij belast is.

ART. 475c. — Wanneer het onwettig kind, na de aanduiding van den voogd erkend wordt, beraadslaagt de voogdijraad opnieuw over de aanduiding van den voogd, terwijl de vroeger aangestelde voogd voorloopig zijn ambt blijft waarnemen.

Artikel 475d. — De voogdijraad benoemt slechts een toezienden voogd, indien het belang van den minderjarige zulks vergt; hij kan eveneens een voogd en een toezienden voogd *ad hoc* benoemen.

Artikel 475e. — In ieder kanton wordt een voogdijraad opgericht. Deze bestaat uit den vrederechter, twee bestendige leden, een en eventueel verschillende toegevoegde leden. De griffier van het vrederecht is secretaris van den voogdijraad.

Artikel 475f. — De bestendige leden van den voogdijraad worden benoemd door den voorzitter van de rechtbank van eersten aanleg uit drie lijsten van twee kandidaten waarvan de eerste voorgedragen wordt door den vrederechter, de tweede door het provinciaal comitee van het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn en de derde door den procureur des Konings.

De op eene lijst voorgedragen kandidaten kunnen eveneens op de andere lijsten voorgedragen worden.

De voorzitter van de rechtbank van eersten aanleg kan, op lijsten, die op dezelfde wijze voorgedragen worden, vier plaatsverangers van de bestendige leden van ieder kanton benoemen.

Le membre effectif empêché est remplacé par le suppléant désigné par le juge de paix, d'après l'ordre des nominations.

ART. 475g. — Les membres permanents, soit effectifs soit suppléants, sont nommés pour six ans. Leur mandat peut être renouvelé.

ART. 475h. — Le juge de paix doit appeler à siéger au conseil de tutelle, à titre de membre-adjoint, le tuteur de l'enfant.

Il peut compléter le conseil de tutelle en invitant à y siéger à titre de membre adjoint : 1° l'auteur ou les auteurs de l'enfant qui ont reconnu celui-ci et qui ne sont point investis de la tutelle; 2° la femme, même mineure, mentionnée dans l'acte de naissance comme étant la mère de l'enfant; 3° une personne connue comme portant un intérêt spécial à l'enfant.

Le fait qu'il a été déféré à l'invitation du juge de paix ne peut être invoqué à l'appui des actions intentées en vertu des articles 340 à 340b, 340c, 341a et 1382.

ART. 475i. — La fonction de membre du conseil de tutelle ne donne droit à aucune rémunération.

ART. 475j. — Sous réserve de l'application des dispositions de la présente section, les attributions du conseil de tutelle sont, à l'égard des enfants illégitimes mineurs, les mêmes que celles du conseil de famille à l'égard des enfants légitimes.

Sont applicables au conseil de tutelle, les dispositions qui règlent les convocations et les délibérations du conseil de famille, celles qui ouvrent des recours contre ces délibérations et celles qui déterminent les causes d'incapacité, d'exclusion ou d'interdiction de faire partie d'un conseil de famille.

ART. 475k. — L'enfant illégitime mineur résidant à l'étranger, dont la tutelle n'est pas organisée, est, s'il possède des biens en Belgique, pourvu d'un administrateur *ad hoc* par le tribunal de première instance du lieu de la situation des biens ou de partie de ceux-ci.

La demande de désignation d'un administrateur peut être introduite par toute personne justifiant d'un intérêt ou par le Procureur du Roi.

ART. 5.

L'alinéa suivant est ajouté à l'article 477 du Code Civil.

Si le mineur est un enfant illégitime reconnu, l'émancipation ne pourra avoir lieu sans le consentement de tuteur; ce consentement sera reçu par le juge de paix, soit avant la déclaration du père ou de la mère, soit en même temps.

Het werkelijk lid dat verhinderd is wordt vervangen door den door den vrederechter naar de orde van de benoemingen aan te wijzen plaatsvervanger.

ART. 475g. — De bestendige leden, hetzij werkelijke, hetzij plaatsvervangende, worden voor zes jaar benoemd. Hun mandaat kan hernieuwd worden.

ART. 475h. — De vrederechter moet den voogd van het kind oproepen, om als toegevoegd lid in den voogdijraad zitting te nemen.

Hij kan den voogdijraad aanvullen met uit te noodigen om er als toegevoegd lid te zetelen : 1° dien van de ouders of de beide ouders van het kind die het erkend hebben en die niet met de voogdij belast zijn; 2° de vrouw, zelfs als zij minderjarig is, die in de geboorteakte vermeld is als zijnde de moeder van het kind; 3° een persoon die bekend staat voor de bijzondere belangstelling die hij het kind toedraagt.

Het feit dat er op de uitnoodiging van den vrederechter is ingegaan, kan niet ingeroepen worden tot staving van de krachtens de artikelen 340 tot 340b, 340c, 341a en 1382 ingestelde vorderingen.

ART. 475i. — Het ambt van lid van den voogdijraad geeft recht op geen enkele vergelding.

ART. 475j. — Onder voorbehoud van de toepassing van de bepalingen van deze afdeling, is de bevoegdheid van den voogdijraad, ten opzichte van de minderjarige onwettige kinderen, dezelfde als die van den familieraad ten opzichte van de wettige kinderen.

Zijn van toepassing op den voogdijraad de bepalingen die de oproepingen en de beslissingen van den familieraad regelen, die welke beroep openstellen tegen die beslissingen en die welke de gronden van onbekwaamheid, van uitsluiting of van ontzegging bepalen om deel uit te maken van een familieraad.

ART. 475k. — Het minderjarig onwettig kind dat in het buitenland verblijft, en wiens voogdij niet geregeld is, wordt, indien het in België goederen bezit, voorzien van een beheerder *ad hoc* door de rechtbank van eersten aanleg van de plaats waar de goederen of een gedeelte van die goederen gelegen zijn.

Het verzoek tot aanwijzing van een beheerder kan ingediend worden door welken persoon ook die van een belang doet blijken of door den procureur des Konings.

ART. 5.

De volgende alinea wordt aan artikel 477 van het Burgerlijk Wetboek toegevoegd.

Is de minderjarige een erkend onwettig kind, dan kan de ontvoogding niet plaats hebben zonder de toestemming van den voogd; die toestemming wordt door den vrederechter ontvangen, hetzij vóór de verklaring van den vader of van de moeder, hetzij terzelfdertijd.

ART. 6.

La disposition suivante formera l'article 49bis de la loi du 16 décembre 1851 :

« Le tuteur nommé par le conseil de tutelle est dispensé » de l'hypothèque légale, à moins que le conseil ne décide » le contraire dans l'intérêt du mineur.

» Dans ce dernier cas, les dispositions de l'article 49, » alinéa premier, et des articles 50 et suivants sont appli- » cables. »

ART. 7.

Les articles 2, 3, 4, 5 et 6 de la présente loi ne dérogent point aux dispositions applicables aux enfants dont l'entretien et l'éducation sont confiés aux commissions d'assistance publique.

Donné à Bruxelles, le 12 mai 1931.

ALBERT

PAR LE ROI :

Le Ministre de la Justice,

P.-E. JANSON.

ART. 6.

De volgende bepaling zal artikel 49bis van de wet van 16 December 1851 uitmaken.

« De door den voogdijraad benoemde voogd is van de » wettelijke hypotheek vrijgesteld, tenzij de raad in het » belang van den minderjarige, er anders over beschikt.

» In dit laatste geval zijn de bepalingen van artikel 49, » eerste alinea, en van de artikelen 50 en volgende van » toepassing. »

ART. 7.

De artikelen 2, 3, 4, 5 en 6 van deze wet doen geen afbreuk aan de bepalingen die van toepassing zijn op de kinderen wier onderhoud en opvoeding aan de commissies van openbaren onderstand toevertrouwd zijn.

Gegeven te Brussel, den 12ⁿ Mei 1931.

ALBERT

VAN 'S KONINGS WEGE :

De Minister van Justitie,

P.-E. JANSON.